

سطوح استدلال اخلاقی کلبرگ در دانشجویان پرستاری و ارتباط آن با هویت حرفه‌ای

مریم سپاهی^۱، سید ابوالفضل وقار سیدین^۲، هادی احمدی چناری^۳، حکیمه سابقی^{۴*}

چکیده

مقدمه: در حرفه پرستاری، وجود سطح مناسبی از استدلال اخلاقی موجب ارائه مراقبت‌های باکیفیت‌تر به بیماران و افزایش رضایت شغلی در پرستاران می‌شود. داشتن هویت حرفه‌ای باعث افزایش اعتماد به نفس، احساس تعلق‌پذیری به حرفه و برقراری ارتباطات بین‌فردی در افراد می‌گردد. این مطالعه با هدف تعیین ارتباط سطوح استدلال اخلاقی کلبرگ با هویت حرفه‌ای دانشجویان پرستاری انجام شد.

روش بررسی: در این مطالعه توصیفی-تحلیلی از نوع همبستگی، ۲۳۱ نفر از دانشجویان کارشناسی پرستاری ترم ۴ تا ۸ دانشکده‌های پرستاری وابسته به دانشگاه علوم پزشکی بیرجند به روش نمونه‌گیری تصادفی طبقه‌ای بر مبنای نسبت انتخاب شدند. برای گردآوری داده‌ها از فرم مشخصات جمعیت‌شناختی، پرسشنامه هویت حرفه‌ای هائو و استدلال اخلاقی کلبرگ استفاده شد. داده‌ها با استفاده از آزمون‌های آماری همبستگی پیرسون، رگرسیون، t مستقل و آنالیز واریانس یکطرفه در سطح معناداری ۰/۰۵ تجزیه و تحلیل شدند.

نتایج: میانگین نمره استدلال اخلاقی و هویت حرفه‌ای در دانشجویان پرستاری به ترتیب $47/04 \pm 5/21$ و $61/98 \pm 11/16$ به دست آمد. نتایج نشان داد که بین استدلال اخلاقی با هویت حرفه‌ای در دانشجویان پرستاری ارتباط مثبت و معناداری وجود دارد ($p < 0/001$, $r = 0/55$).

نتیجه‌گیری: براساس نتایج به دست آمده، استدلال اخلاقی با هویت حرفه‌ای در دانشجویان پرستاری ارتباط مثبت و معناداری دارد، بنابراین با آموزش مفاهیم اخلاقی به دانشجویان پرستاری می‌توان زمینه رشد استدلال اخلاقی و در نتیجه ارتقای هویت حرفه‌ای آنان را فراهم نمود.

کلیدواژه‌ها: تحلیل اخلاقی، شکل‌گیری هویت حرفه‌ای، دانشجویان پرستاری

- ۱- کارشناس ارشد پرستاری داخلی جراحی، پرستار بیمارستان رازی، دانشگاه علوم پزشکی بیرجند، بیرجند، ایران
- ۲- استاد، دانشکده پرستاری و مامایی، گروه پرستاری، دانشگاه علوم پزشکی بیرجند، بیرجند، ایران.
- ۳- استادیار، دانشکده علوم پزشکی فردوس، گروه پرستاری، دانشگاه علوم پزشکی بیرجند، بیرجند، ایران.
- ۴- استادیار، دانشکده پرستاری و مامایی، گروه پرستاری، دانشگاه علوم پزشکی بیرجند، بیرجند، ایران.

* (نویسنده مسئول): تلفن: +۸۵۶۳۳۹۱۴۱۶ پست الکترونیکی: hakimeh.sabeghi@gmail.com

تاریخ پذیرش: ۱۴۰۳/۰۹/۱۱

تاریخ بازبینی: ۱۴۰۳/۰۸/۲۹

تاریخ دریافت: ۱۴۰۳/۰۷/۰۱

مقدمه

هویت حرفه‌ای به عنوان شکلی از هویت اجتماعی است که مبنای کارکرد حرفه‌ای داشته و شامل مهارت‌ها، نگرش‌ها، ارزش‌ها و باورهای حرفه‌ای، آموزشی و اجتماعی است. هویت حرفه‌ای افراد را از سایر گروه‌های حرفه‌ای متمایز می‌کند (۱). هویت حرفه‌ای در پرستاری به عنوان یکی از اشکال هویت اجتماعی، منعکس کننده ادراک، باورها، ارزش‌ها، درک و نگرش افراد در رابطه با پرستاری، یا حرفه ای شدن و پرستار شدن است (۲).

هویت حرفه ای بر نیروی کار در سطوح شخصی، بین فردی و حرفه‌ای تأثیر می‌گذارد (۳). برای داشتن هویت حرفه‌ای، تجربه و احساس فرد در مورد توانایی‌های خود به عنوان پرستار ضرورت دارد (۴). شکل‌گیری هویت حرفه‌ای از دوران دانشجویی آغاز می‌شود. نتایج یک مرور سیستماتیک (۲۰۱۹) نشان می‌دهد که آشنایی زود هنگام دانشجویان پرستاری با حرفه خود و همچنین شایستگی‌های حرفه‌ای کسب شده، از عوامل مهم کیفیت فعالیت‌های کاری آینده آنها است (۵). برخی از مطالعات نشان داده‌اند که هویت حرفه ای ضعیف در دانشجویان پرستاری احتمالاً استرس را افزایش می‌دهد، اعتماد به نفس و ظرفیت تصمیم‌گیری را کاهش می‌دهد. به نظر می‌رسد دانشجویان پرستاری بیشتر به تعاریف دیگران از حرفه خود اعتقاد دارند (۶).

در مسیر شکل‌گیری هویت مناسب حرفه‌ای، فاکتورهای متعددی می‌توانند تأثیرگذار باشند. نگرش‌ها و ایده‌آل‌هایی که افراد در ارتباط با حرفه دارند، ارزش‌های اخلاقی، آموزش مناسب، سازگاری بین آموزش‌های تئوری و عملی، بهبود تعاملات، مشارکت‌های بین حرفه‌ای، داشتن استقلال در عمل، سیاست‌گذاری مناسب در حرفه و مواردی از این دست می‌تواند بر انگیزه اعضای حرفه، انتخاب حرفه و ماندگار شدن آنها در حرفه اثرگذار باشد (۷).

شکل‌گیری هویت حرفه‌ای و رابطه آن با تعالی اخلاقی در عمل، در متون پرستاری به خوبی مفهوم‌سازی یا تحقیق نشده است. براساس شواهد، مهارت‌های استدلال اخلاقی همراه با

توانایی تصمیم‌گیری اخلاقی، باید در ارائه‌دهندگان خدمات سلامت تقویت شود؛ چرا که استدلال اخلاقی تقویت شده با عملکرد بالینی بهتر ارتباط دارد (۸).

پرستار شدن تنها کسب دانش و مهارت انجام فعالیت‌های عملی نیست بلکه شامل کسب ارزش‌های حرفه‌ای و اخلاقی است که باعث تغییر در نگرش و جایگاه اخلاقی می‌شود. لازم است دانشجویان پرستاری با استدلال اخلاقی صحیح بتوانند بهترین تصمیم‌گیری را برای مریض داشته باشند (۹).

نظریه رشد اخلاقی اولین بار توسط پیازه ایجاد شد و کلبرگ آن را گسترش داد. نظریه او بر قضاوت اخلاقی و استدلال به‌عنوان یک نظریه شناختی تأکید دارد. نظریه کلبرگ در سه سطح و شش مرحله توسعه یافته است که شامل: اخلاق پیش عرفی با مراحل اطاعت و مجازات مداری و فردگرایی و مبادله، اخلاق عرفی با مراحل روابط خوب بین فردی و حفظ نظم اجتماعی، اخلاق پسا عرفی با مراحل قرارداد اجتماعی و حقوق فردی و اصول جهانی می‌باشد (۱۰). در سطح پیش‌عرفی افراد برای جلوگیری از سرزنش اطاعت محض را بیشتر ترجیح می‌دهند، در سطح عرفی افراد در تصمیم‌گیری‌های خود بیشتر از اصول و قوانین حاکم اجتماعی استفاده می‌کنند و در سطح پس‌عرفی افراد سعی در هدایت اعمال و رفتار خود، با توجه به اصول اخلاقی دارند و همچنین بر طبق اصول تصمیمی اخلاقی و انسانی اخذ کنند (۱۱). بر اساس مطالعات کلبرگ پرستاران و دانشجویان پرستاری باید در سطح عرفی و بیشتر سطح پس‌عرفی استدلال اخلاقی کنند (۱۲، ۱۳). در این زمینه زیرک و همکاران (۱۳۸۹) در مطالعه‌ای سطح استدلال اخلاقی پرستاران را بررسی کردند و نتایج نشان داد اگرچه حدود نیمی از پرستاران در سطح پس‌عرفی قرار دارند، ولی هنوز تعداد قابل توجهی از آنان در سطوح پایین‌تر تکامل اخلاقی هستند. این امر نشان‌دهنده لزوم توجه بیشتر مسئولین پرستاری به تکامل اخلاقی پرستاران است (۱۴).

از آنجاکه رشته پرستاری بر اساس ارزش‌های انسانی شکل گرفته است و ارزش‌های حرفه‌ای بخش مهم و عمده هویت

این پرسشنامه بیانگر نگرش بهتر فرد نسبت به هویت حرفه‌ای خود می‌باشد. ضمناً، نمرات بین ۱۷ تا ۳۴ نشان‌دهنده هویت حرفه‌ای ضعیف، ۳۴ تا ۵۱ هویت حرفه‌ای در سطح متوسط و نمرات بالای ۵۱ نشان‌دهنده هویت حرفه‌ای بسیار خوب است (۱۵). روایی و پایایی این پرسشنامه در ایران توسط احسانی‌فرید و همکاران (۱۳۹۸) در بین پرستاران تأیید شده است (۱۶). در پژوهش حاضر نیز پایایی کل این پرسشنامه به روش آلفای کرونباخ ۰/۹۱ و پایایی خرده مقیاس‌ها بین ۰/۷۸ تا ۰/۹۰ متغیر بود.

استدلال اخلاقی در مطالعه حاضر با استفاده از آزمون معضلات اخلاقی در پرستاری سنجیده شد. این پرسشنامه توسط کریشام (۱۹۸۱) بر اساس مراحل تکامل اخلاقی کلبرگ طراحی شده است. این پرسشنامه سطح استدلال اخلاقی مشارکت‌کننده را با استفاده از ۶ سناریو اخلاقی در مراقبت‌های پرستاری ارزیابی می‌کند. این سناریوها شامل نوزادان با ناهنجاری‌های مادرزادی، تجویز اجباری دارو، خطای دارویی، درخواست بیمار برای پایان دادن به زندگی، ورود پرستار جدید به عرصه مراقبت و مراقبت از بیماران لاعلاج می‌باشند. بدنبال هر سناریو ابتدا از مشارکت‌کننده خواسته می‌شود نوع عملکرد خود را در سناریوی مدنظر مشخص نماید. برای بخش الف، سه گزینه مطرح است که یکی از آنها پاسخ اخلاقی، یکی پاسخ غیراخلاقی و یکی از پاسخ‌ها نیز حاکی از عدم توانایی در تصمیم‌گیری در موقعیت مذکور است. در بخش دوم، شش دیدگاه رایج مربوط به همان سناریو مطرح می‌شود. لازم به ذکر است که هر یک از این دیدگاه‌ها بر اساس مراحل ۲ تا ۶ رشد اخلاقی کلبرگ طراحی شده‌اند. نحوه الویت‌بندی هر یک از این دیدگاه‌ها حاکی از مرحله رشد اخلاقی فرد بر اساس نظریه کلبرگ است. در هر یک از ۶ دیدگاه مطرح شده برای هر سناریو دو گزینه وجود دارد که بیانگر تفکر اصولی فرد است. اگر مشارکت‌کننده هر یک از این دو گزینه را به عنوان اولین و دومین الویت خود انتخاب کند، در انتخاب اول نمره ۶ و در انتخاب دوم نمره ۵ می‌گیرد. به عبارتی برای هر سناریو حداکثر

حرفه را تشکیل می‌دهند و با توجه به مطالعات اندک و نتایج ضد و نقیضی که در این زمینه وجود دارد، پژوهش حاضر با هدف تعیین رابطه سطوح استدلال اخلاقی کلبرگ با هویت حرفه‌ای دانشجویان پرستاری دانشگاه علوم پزشکی بیرجند انجام شد.

روش کار

مطالعه حاضر که پژوهشی توصیفی از نوع همبستگی بود در سال ۱۴۰۲ انجام گردید. ابزارهای جمع‌آوری اطلاعات بین تمامی دانشجویان کارشناسی پرستاری ترم ۴ تا ۸ دانشگاه علوم پزشکی بیرجند (دانشکده‌های پرستاری بیرجند، قاین، فردوس و طبس) که تمایل به شرکت در مطالعه داشتند و سابقه اشتغال در سازمان‌های مراقبت سلامت نداشتند توزیع گردید. ۲۳۱ نفر از دانشجویان ابزارهای جمع‌آوری اطلاعات را تکمیل کردند و عودت دادند. با توجه به اینکه ۳۸۵ پرسشنامه بین دانشجویان توزیع شده بود میزان پاسخ در این مطالعه حدود ۶۰ درصد بود که رضایت‌بخش بنظر می‌رسد.

جهت گردآوری داده‌ها از فرم اطلاعات دموگرافیک، پرسشنامه هویت حرفه‌ای و پرسشنامه استدلال اخلاقی استفاده گردید. پرسشنامه اطلاعات دموگرافیک مشخصات سن، جنسیت، وضعیت تأهل، ترم تحصیلی، معدل دانشجو تا زمان جمع‌آوری داده‌ها و محل اسکان (خوابگاه، غیر خوابگاه) را در برداشت. جهت ارزیابی هویت حرفه‌ای دانشجویان از پرسشنامه هویت حرفه‌ای ابداع شده توسط هائو و همکاران (۲۰۱۴) استفاده شد. این پرسشنامه دارای ۱۷ سؤال و ۵ مولفه شامل تصویر شخصی حرفه‌ای (گویه‌های ۱ تا ۶)، دستاوردهای شغل (گویه‌های ۷ تا ۱۰)، مقایسه اجتماعی و خودانعکاسی (گویه‌های ۱۱ تا ۱۳)، استقلال حرفه‌ای (گویه‌های ۱۴ و ۱۵) و مدل‌سازی اجتماعی (گویه‌های ۱۶ و ۱۷) می‌باشد. مشارکت‌کنندگان به گویه‌ها با استفاده از یک مقیاس لیکرت ۵ درجه‌ای (۱= کاملاً مخالفم و ۵= کاملاً موافقم) پاسخ می‌دهند. لذا حداقل نمره در این پرسشنامه ۱۷ و حداکثر آن ۸۵ است. کسب نمره بالاتر در

نمره کسب شده توسط مشارکت‌کننده نمره ۱۱ است. بدیهی است با توجه به وجود ۶ سناریو حداکثر نمره فرد از کل آزمون ۶۶ خواهد بود. در صورتیکه فرد دو گزینه مربوط به تفکر اصولی را در الویت پنجم و ششم انتخاب نماید طبعاً از انتخاب اول نمره ۲ و از دومی نمره ۱ خواهد گرفت. به عبارتی، کمترین نمره فرد در هر سناریو ۳ خواهد بود. در نتیجه حداقل نمره در کل آزمون ۱۸ است (۱۷). آزمون مذکور در ایران در مطالعه برهانی و همکاران (۱۳۸۹) با مشارکت دانشجویان پرستاری مورد استفاده قرار گرفته است و پایایی ۰/۸۰ برای آن گزارش شده است (۱۸). در مطالعه حاضر پایایی این آزمون با استفاده از شیوه آزمون- بازآزمون ۰/۷۸ محاسبه گردید.

جهت جمع‌آوری اطلاعات، پس از اخذ کد اخلاق از کمیته اخلاق دانشگاه دانشگاه علوم پزشکی بیرجند (IR.BUMS.REC.1401.439)، پژوهشگر (نویسنده اول) به دانشکده‌های پرستاری دانشگاه علوم پزشکی بیرجند مراجعه نمود و پس از هماهنگی با رؤسای دانشکده‌ها و ارائه توضیحاتی در مورد اهداف مطالعه و کسب رضایت از شرکت‌کنندگان، پرسشنامه‌ها را بین دانشجویانی که معیارهای ورود به مطالعه را دارا بودند، توزیع کرد. دانشجویان در مدت زمان ۲۰-۱۵ دقیقه ابزارهای پژوهش را تکمیل کردند. پرسشنامه‌های پاسخ داده شده توسط پژوهشگر جمع‌آوری گردید.

تجزیه و تحلیل داده‌ها با استفاده از نرم افزار آماری SPSS نسخه ۲۴ انجام شد. از روش‌های آمار توصیفی (درصد فراوانی، میانگین و انحراف معیار) جهت توصیف متغیرهای اصلی و خصوصیات دموگرافیک مشارکت‌کنندگان استفاده گردید. با توجه به برخورداری از توزیع نرمال داده‌ها در رابطه با متغیرهای اصلی مطالعه یعنی استدلال اخلاقی و هویت حرفه‌ای و ابعاد آن براساس شاخص‌های کجی و کشیدگی از آزمون آماری ضریب همبستگی پیرسون استفاده شد. در نهایت، با توجه به نرمال بودن توزیع داده‌ها، برای بررسی ارتباط بین

متغیرهای پژوهش با سن و معدل کل از ضریب همبستگی پیرسون، برای مقایسه میانگین متغیرهای پژوهش بر حسب جنسیت، وضعیت تأهل و وضعیت اسکان از آزمون t مستقل و برای مقایسه میانگین متغیرها بر حسب ترم تحصیلی از آزمون آنالیز واریانس یکطرفه (ANOVA) استفاده گردید.

یافته‌ها

در مطالعه حاضر ۲۳۱ نفر از دانشجویان کارشناسی پرستاری ترم ۴ تا ۸ دانشگاه علوم پزشکی بیرجند (۴ دانشکده پرستاری شرکت داشتند. میانگین سنی مشارکت‌کنندگان $21/79 \pm 1/29$ و میانگین معدل آنها $16/84 \pm 1/26$ بود. اکثریت مشارکت‌کنندگان خانم ($52/8\%$)، مجرد ($86/1\%$) و مشغول به تحصیل در ترم هشتم (29%) بودند. میانگین نمره متغیرهای اصلی مطالعه بر حسب مشخصات دموگرافیک در مطالعه در جدول ۱ ارائه شده است. تنها بین معدل دانشجویان با نمره هویت حرفه‌ای ($P=0/009$) ($r=0/17$) بین معدل دانشجویان با نمره استدلال اخلاقی کسب شده توسط آنان ($P=0/001$) ($r=0/22$) همبستگی ضعیف و معناداری مشاهده شد. دانشجویان ساکن در غیرخوابگاه نمره استدلال اخلاقی بالاتری گزارش کردند ($p=0/003$) ($t=0/22$)، بین سایر مشخصات دموگرافیک با هویت حرفه‌ای و نمره استدلال اخلاقی دانشجویان ارتباط معناداری وجود نداشت (جدول ۱).

جدول ۱: میانگین نمره متغیرهای اصلی مطالعه بر حسب مشخصات دموگرافیک شرکت کنندگان در مطالعه (N=۲۳۱)

متغیر	فراوانی (درصد)		استدلال اخلاقی	
			میانگین (انحراف معیار)	هویت حرفه‌ای در کل میانگین (انحراف معیار)
جنسیت	مرد	(۴۷/۲)	۴۶/۷۲±۵/۴۱	۶۱/۸±۱۲/۵۰
	زن	(۵۲/۸)	۴۷/۳۳±۵/۰۲	۶۲/۷۸±۹/۷۹
نتیجه آزمون				
وضعیت تاهل	مجرد	(۸۶/۱)	۴۷/۱۷±۵/۲۲	۶۱/۷۹±۱۰/۹۸
	متاهل	(۱۳/۹)	۴۶/۲۲±۵/۱۰	۶۳/۱۳±۱۲/۲
نتیجه آزمون				
ترم تحصیلی	چهارم	(۲۷/۳)	۴۷/۴۰±۵/۴۸	۶۱/۰±۱۱/۶۳
	پنجم	(۹/۵)	۴۶/۵۰±۴/۱۹	۶۶/۳۲±۷/۳۶
	ششم	(۲۶/۴)	۴۷/۷۰±۵/۲۰	۶۳/۱۸±۱۱/۶۹
	هفتم	(۷/۸)	۴۴/۷۲±۴/۹۲	۵۷/۷۸±۱۳/۸۹
	هشتم	(۲۹)	۴۶/۹۰±۵/۲۶	۶۱/۵۱±۱۰/۰۹
	نتیجه آزمون			
وضعیت اسکان	خوابگاهی	(۵۱/۹)	۴۶/۳۳±۵/۱۶	۶۱/۳۷±۱۰/۹۸
	غیر خوابگاهی	(۴۸/۱)	۴۷/۸۱±۵/۱۷	۶۲/۶۴±۱۱/۳۶
نتیجه آزمون				
تحلیل شده با آزمون تی مستقل ^ ^: تحلیل شده با آزمون تحلیل واریانس یک طرفه				

موارد دانشجویان قادر به تصمیم‌گیری بوده‌اند و پاسخ‌های بلی و خیر را انتخاب کرده‌اند. در مطالعه حاضر میانگین نمره استدلال اخلاقی در دانشجویان پرستاری مورد مطالعه $47/04 \pm 5/21$ (از حداکثر نمره ۶۶) بود.

با در نظر گرفتن بخش اول آزمون معضلات اخلاقی در پرستاری، پاسخ‌های مشارکت‌کنندگان در جدول ۲ توصیف شده‌اند. همانگونه که در این جدول مشخص است در اکثریت

جدول ۲: عملکردهای انتخاب شده توسط دانشجویان پرستاری مورد مطالعه در هر یک از سناریوهای مطرح شده در آزمون معضلات پرستاری (N=231)

سناریو	پاسخ	تعداد (درصد)
۱- آیا احیا نوزاد با نقض عضوهای زیاد و متعدد بایستی با جدیت انجام شود؟	بله خیر پرستار نمی تواند تصمیم بگیرد	۱۵۶ (۶۷/۵) ۶۲ (۲۶/۸) ۱۳ (۵/۶)
۲- آیا تزریق دارو به بیمار دارای مشکل سوءظن بایستی به اجبار انجام شود؟	بله خیر پرستار نمی تواند تصمیم بگیرد	۱۶۴ (۷۱) ۶۱ (۲۶/۴) ۶ (۲/۶)
۳- آیا تنفس مصنوعی را برای بیماری که در مراحل انتهایی زندگی است، می تواند آغاز شود؟	بله خیر پرستار نمی تواند تصمیم بگیرد	۲۰۴ (۸۸/۳) ۱۹ (۸/۲) ۸ (۳/۵)
۴- آیا پرستار در بخش کودکان باید مراقبت بیماران با وضعیت حاد را برای آشناسازی پرستار جدیدالورود به عمل نیارود؟	بله خیر پرستار نمی تواند تصمیم بگیرد	۶۴ (۲۷/۷) ۱۵۸ (۶۸/۴) ۹ (۳/۹)
۵- آیا در صورت بروز اشتباه پرستار در دادن دارو، باید اشتباه خود را گزارش دهد؟	بله خیر پرستار نمی تواند تصمیم بگیرد	۱۷۸ (۷۷/۱) ۴۰ (۱۷/۳) ۱۳ (۵/۶)
۶- آیا با وجود دستور پزشک مبنی بر نگفتن تشخیص بیمار به سرطان پیشرفته، آیا پرستار باید به خواست خانواده بیمار و بیمار احترام بگذارد و تشخیص را به آنها بگوید؟	بله خیر پرستار نمی تواند تصمیم بگیرد	۷۷ (۳۳/۳) ۱۲۸ (۵۵/۴) ۲۶ (۱۱/۳)

با در نظر گرفتن هویت حرفه‌ای مشارکت‌کنندگان، میانگین نمره دانشجویان پرستاری شرکت‌کننده در مطالعه و ابعاد آن را در دانشجویان مشارکت‌کننده در مطالعه نشان می‌دهد.

جدول ۳: میانگین نمره هویت حرفه‌ای و ابعاد آن در دانشجویان پرستاری مشارکت‌کننده در مطالعه (N=231)

متغیر	میانگین	انحراف معیار
تصویر شخصی حرفه‌ای	۲۲/۸۷	۵/۳۴
دستاوردهای شغل	۱۳/۷۷	۲/۸۲
مقایسه اجتماعی و خودانعکاسی	۱۱/۵۵	۲/۱۵
استقلال حرفه‌ای	۵/۹۵	۱/۵۴
مدل‌سازی اجتماعی	۷/۸۴	۱/۷۶
هویت حرفه‌ای در کل	۶۱/۹۸	۱۱/۱۶

ضریب همبستگی پیرسون نشان داد بین نمره استدلال اخلاقی با نمره هویت حرفه‌ای و ابعاد آن در مطالعه حاضر

ارتباط مثبت و معناداری وجود دارد ($P < 0/001$). میزان ضرایب در جدول ۴ نشان داده شده است. همبستگی بین هویت حرفه‌ای و استدلال اخلاقی دانشجویان

جدول ۴: همبستگی بین استدلال اخلاقی و هویت حرفه‌ای و ابعاد آن در دانشجویان پرستاری مورد مطالعه ($N=231$)

استدلال اخلاقی		متغیر
p	r	
<0/001	0/41	تصویر شخصی حرفه‌ای
<0/001	0/48	دستاوردهای شغل
<0/001	0/55	مقایسه اجتماعی و خودانعکاسی
<0/001	0/44	استقلال حرفه‌ای
<0/001	0/43	مدل‌سازی اجتماعی
<0/001	0/55	هویت حرفه‌ای در کل
		ضریب همبستگی پیرسون

استدلال اخلاقی به عنوان متغیر پیش بین وارد معادله شدند. تحلیل آماری نشان داد استدلال اخلاقی می‌تواند حدود ۳۰٪ از واریانس هویت حرفه‌ای در دانشجویان پرستاری را پیش‌بینی نماید ($P < 0/001$) ($F = 100/48$) (جدول ۵).

به‌منظور تعیین اینکه نمره استدلال اخلاقی به چه میزانی می‌تواند واریانس هویت حرفه‌ای در دانشجویان پرستاری مورد مطالعه را پیش‌بینی کند، از آزمون رگرسیون تک متغیره استفاده شد. به عبارتی، هویت حرفه‌ای به عنوان متغیر ملاک و

جدول ۵: نتایج رگرسیون مربوط به پیش‌بینی هویت حرفه‌ای بر حسب استدلال اخلاقی

منبع تغییرات	مجموع مربعات	درجه آزادی	میانگین مربعات	مقدار F	سطح معناداری	ضریب همبستگی	ضریب تعیین
رگرسیون	۸۷۲۹/۵۵	۱	۸۷۲۹/۵۵	۱۰۰/۴۸	<0/001	0/55	0/30
مقدار باقی مانده	۱۹۸۹۵/۳۴	۲۲۹	۸۶/۸۸				
جمع کل	۲۸۶۲۴/۸۹	۲۳۰					

بحث

را گزارش نموده‌اند. یساقی و همکاران (۱۴۰۱) در پژوهشی به مقایسه استدلال اخلاقی پرستاران بخش‌های مراقبت ویژه و دانشجویان پرستاری در برخورد با معضلات اخلاقی پرداختند و نتایج نشان داد که میانگین نمره استدلال اخلاقی دانشجویان پرستاری $47/7 \pm 0/13$ (از مجموع ۶۶ نمره و در حد متوسط) می‌باشد (۱۹). نتایج مطالعه بدری گرگری و همکاران (۱۳۹۹)

پژوهش حاضر ارتباط سطوح استدلال اخلاقی کلبِ برگ با هویت حرفه‌ای در دانشجویان کارشناسی پرستاری را مورد بررسی قرار داده است. در این مطالعه میانگین نمره استدلال اخلاقی در دانشجویان پرستاری مورد مطالعه $47/04 \pm 5/21$ و در حد متوسط بود. مطالعات انجام شده در ایران نتایج مشابهی

نیز نشان دادند که میانگین نمره استدلال اخلاقی دانشجویان پرستاری دانشگاه علوم پزشکی آجا $45/18 \pm 2/2$ (در حد متوسط) می‌باشد (۲۰). مطالعه قادرمرزی و همکاران (۱۳۹۹) نیز نشان داد میانگین نمره استدلال اخلاقی دانشجویان پرستاری در سطح مطلوبی نمی‌باشد و ملاحظات اخلاقی در سطح متوسط است (۱۱). مغایر با این نتایج، در مطالعه هام (۲۰۰۲) که در دانشگاه ممفیس ایالات متحده امریکا انجام شد، میانگین نمره استدلال اخلاقی دانشجویان پرستاری $53/77$ و در حد بالا گزارش شده است (۲۱)، که نشان می‌دهد میانگین نمره استدلال اخلاقی دانشجویان پرستاری ایرانی در مقایسه با دانشجویان پرستاری که با استفاده از همین ابزار در کشورهای دیگر انجام شده، کمتر است که احتمالاً می‌تواند ناشی از این باشد که دانشجویان پرستاری در ایران بیشتر تحت تاثیر فاکتورهای محیطی و الزامات سازمانی تصمیم‌گیری کرده و خود را درگیر تصمیم‌گیری اخلاقی سطح بالا نمی‌کنند. از آنجایی که در ایران، نتایج نشان‌دهنده رعایت نامطلوب اخلاق حرفه‌ای در بین دانشجویان پرستاری می‌باشد، برنامه‌ریزان آموزشی باید بدانند که، توسعه اخلاق پرستاری هنگامی بهتر صورت می‌گیرد که در دانشجویان نهادینه شده باشد، چراکه تصمیم‌گیری اخلاقی در شرایط واقعی فقط با شناخت مفاهیم اخلاقی و دانستن ارزش‌ها مقدور می‌باشد (۷).

در پژوهش حاضر میانگین نمره هویت حرفه‌ای در دانشجویان پرستاری مورد مطالعه $61/98 \pm 11/16$ و در حد خوب بود. در همین راستا، اسکاربالیوس و همکاران (۲۰۱۸) میانگین نمره هویت حرفه‌ای دانشجویان پرستاری در لیتوانی را بالا گزارش کردند (۲۲). منی و همکاران (۲۰۲۲) نیز میانگین نمره هویت حرفه‌ای دانشجویان پرستاری را بالا گزارش کردند (۲۳). براساس این شواهد می‌توان استدلال نمود که برنامه‌های آموزش پرستاری تا حد خوبی توانسته است هویت حرفه‌ای دانشجویان پرستاری را شکل دهد.

در پژوهش حاضر بین استدلال اخلاقی با هویت حرفه‌ای در کل و مؤلفه‌های آن در دانشجویان پرستاری مورد مطالعه

ارتباط مثبت و معناداری وجود داشت. در همین راستا نتایج پژوهش حقیقت و همکاران (۲۰۲۰) نیز نشان دهنده ارتباط مثبت بین شکل‌گیری هویت حرفه‌ای و رشد اخلاق در دانشجویان پرستاری بود (۲۴). این ارتباط می‌تواند به این دلیل باشد که ارزش‌های حرفه‌ای در دانشجویان از زمان ورود آنها به دانشگاه شروع و در طول دوره آموزشی همراه با رشد اخلاقی ادامه دارد. طبق مطالعات انجام شده، بین ارزش‌های شغلی و اخلاقی پرستاران ارتباط معناداری وجود دارد، به طوریکه ارزش‌های حرفه‌ای منجر به رشد ارزش‌های شخصی و اخلاقی می‌شوند. طبق نتایج، عوامل متعددی اعم از فرهنگ و اخلاق و عقاید شخصی و مذهب در شکل‌گیری این ارزش‌های حرفه‌ای و نهایتاً هویت حرفه‌ای تأثیر دارند (۹). همچنین در حرفه پرستاری، وجود سطح مناسبی از استدلال اخلاقی موجب ارایه مراقبت‌های باکیفیت‌تر به بیماران و افزایش رضایت شغلی در پرستاران می‌شود. از طرفی ارزش‌های حرفه‌ای بخش مهمی از این حرفه را تشکیل می‌دهند که پرستاران موظف هستند فعالیت‌های خود را متناسب با این ارزش‌ها تنظیم کنند (۶).

در این مطالعه بین میانگین معدل دانشجویان مورد مطالعه با هویت حرفه‌ای ارتباط مثبت و معناداری مشاهده شد. از آنجایی که هویت حرفه‌ای پرستاری به درک از خود پرستاران نسبت به وظایفی که درقبال جامعه، دریافت‌کنندگان مراقبت و اعضای تیم درمان دارند، اشاره دارد، از این دیدگاه دانشجویان پرستاری با هر جنسیت، وضعیت تأهل، سن و با هر درجه تحصیلی و دانشکده محل تحصیل خود را ملزم به رعایت ارزش‌های حرفه‌ای می‌دانند پس انتظار می‌رود که میانگین نمره هویت حرفه‌ای در دانشجویان پرستاری بر حسب مشخصات جمعیت‌شناختی تفاوتی نداشته باشد (۲۵ و ۲۶).

محدودیت‌های پژوهش

یکی از محدودیت‌های پژوهش حاضر مانند سایر پژوهش‌هایی که جمع‌آوری اطلاعات آن از طریق پرسشنامه است، تأثیر ویژگی‌های روانشناختی و حالات روحی روانی زمان پرکردن پرسشنامه می‌باشد؛ که سعی شد از طریق جلب

می‌باشد. پژوهشگران مراتب تشکر خود را از کلیه مادران شرکت‌کننده در پژوهش علام می‌دارند.

منابع مالی

این مقاله با پشتیبانی مالی دانشگاه علوم پزشکی بیرجند انجام گرفته است.

مشارکت نویسندگان

م.سپاهی. و ح.سابقی. مطالعه را طراحی نمودند. مریم.س. و ه. احمدی، در جمع‌آوری اطلاعات همکاری نمودند. کلیه نویسندگان در مراحل اجرای مطالعه همکاری داشتند. الف. وقارسیدین. و ح. سابقی. تجزیه و تحلیل داده‌ها را انجام دادند. ح. سابقی. و الف. وقارسیدین. و ه. احمدی در تهیه درفت اولیه مقاله و بررسی و ویرایش نهایی مقاله مشارکت داشتند.

ملاحظات اخلاقی

مطالعه حاضر با کد اخلاق از دانشگاه علوم پزشکی بیرجند IR.BUMS.REC.1401.439 مورد تصویب قرار گرفته است.

مشارکت دانشجویان و احساس اطمینان و راحتی آنها بر این چالش غلبه گردد. پیشنهاد می‌شود که پژوهشی دیگر در این زمینه به صورت گسترده‌تر و در مناطق مختلف کشور و حتی به صورت بین‌المللی و مقایسه‌ای انجام شود.

نتیجه‌گیری

نتایج پژوهش حاضر بیانگر ارتباط مثبت و معنادار استدلال اخلاقی با هویت حرفه‌ای در دانشجویان پرستاری می‌باشد. لذا با در نظر گرفتن اهمیت توانمندی دانشجویان پرستاری در زمینه استدلال اخلاقی و نقش آموزش موثر در ارتقاء این توانمندی، پیشنهاد می‌شود با آموزش مفاهیم اخلاقی به دانشجویان پرستاری زمینه رشد استدلال اخلاقی و در نتیجه ارتقای هویت حرفه‌ای آنان فراهم گردد.

تضاد منافع

در این مطالعه هیچ تعارض منافی وجود ندارد.

تشکر و قدردانی

پژوهش حاضر حاصل طرح تحقیقاتی مصوب دانشگاه علوم پزشکی بیرجند با کد IR.BUMS.REC.1401.439

References

- Maginnis C. *A discussion of professional identity development in nursing students*. Journal of Perspectives in Applied Academic Practice. 2018; 6(1): 91-7.
- Li X, Guo A, Zou H. *Impact of the nurse-related information through social media use on undergraduate nursing students' professional identity in nursing: A mixed-methods study*. Nurse education in practice. 2022; 65: 103477.
- Cornett M, Palermo C, Ash S. *Professional identity research in the health professions—a scoping review*. Advances in Health Sciences Education. 2023; 28(2): 589-642.
- Parker S, Johnson LA. *The development of internal auditing as a profession in the US during the twentieth century*. Accounting Historians Journal. 2017; 44(2): 47-67.
- Matthews J, Bialocerkowski A, Molineux M. *Professional identity measures for student health professionals—a systematic review of psychometric properties*. BMC medical education. 2019; 19: 1-10.
- Gregory P, Austin Z. *Pharmacists' lack of profession-hood: Professional identity formation and its implications for practice*. Canadian Pharmacists Journal/Revue des Pharmaciens du Canada. 2019; 152(4): 251-6.
- Valizadeh L, Ghorbani F. *Nurses' professional identity and Related Factors in formation it: A review article*. Iranian Journal of Nursing Research. 2016; 10(4): 88-97. [Persian]
- Hewko SJ, Cooper SL, Cummings GG. *Strengthening moral reasoning through dedicated ethics training in dietetic preparatory programs*. Journal of nutrition education and behavior. 2015; 47(2): 156-61.

9. Khajeahmadi M, Jahanpour F. *Investigating the privacy practices of patients among trainees and interns of the Faculty of Nursing and Midwifery of Bushehr University of Medical Sciences in 1395*. Iranian Journal of Medical Ethics and History of Medicine 2017; 10: 141-54. [Persian]
10. Kohlberg L, Hersh RH. *Moral development: A review of the theory*. Theory into practice. 1977; 16(2): 53-9.
11. Ghadermazi M, Shamsaei F, Sadeghian E. *Investigation of ethical reasoning and related factors in nursing students of Hamadan University of Medical Sciences in 2020*. Journal of Nursing Education 2021; 10(2): 33-41. [Persian]
12. Namadi F, Hemmati-Maslakpak M, Moradi Y, Ghasemzadeh N. *The effects of nursing ethics education through case-based learning on moral reasoning among nursing students*. Nursing and Midwifery Studies. 2019; 8(2): 85-90.
13. Zirak M, Hasankhani H, Parizad N. *The ethical reasoning ability of nurses and nursing students: a literature review*. IJMEHM . 2015; 7(6): 15-28.
14. Zirak M, Moghadasian S, Abdollahzadeh F, Rahmani A. *The study of level of ethical development in nurses working in training-treatment hospitals affiliated in Tabriz university of medical sciences, Tabriz, Iran*. Qom Univ Med Sci J 2012; 6(3): 32-9. [Persian]
15. Hao Y. *Study of the model of self-education in enhancing the level of professional identity and professional self-efficacy in nurse students*. Unpublished doctoral dissertation, The Second Military Medical University. 2011.
16. Ehsani Farid E, Peikari HR, Golshiri P. *Correlation of professional identity dimensions with role stress in nurses*. Journal of Health Promotion Management 2019; 8(5): 1-8. [Persian]
17. Crisham P. *Measuring moral judgment in nursing dilemmas*. Nursing research. 1981; 30(2): 104-10.
18. Borhani F, Abbaszadeh A, Kohan M, Fazael MA. *Nurses and nursing students' ethical reasoning in facing with dilemmas: a comparative study*. Iranian journal of medical ethics and history of medicine 2010; 3(4): 71-81. [Persian]
19. Yasaghi Z, Sanagoo A, Behnampour N, Nasiri H, Roshandel G, Jouybari L. *Comparing Ethical Reasoning of Nurses Working in the Intensive Care Units and Nursing Students in Dealing with Ethical dilemmas*. Iranian Journal of Medical Education 2022; 22(0): 65-73. [Persian]
20. Badri Gargari RG, Mahmoodi F, Soltani N, Laripour R. *Investigating and Comparison the Ethical Reasoning Level of Nursing Students Aja University of Medical Sciences with Nurses Working in One of Their Affiliated Hospitals* Military Caring Sciences. 2020; 7(1): 46-52. [Persian]
21. Ham KL. *A comparison of ethical reasoning abilities of senior baccalaureate nursing students and experienced nurses*. The University of Memphis; 2002.
22. Skarbalius E, Marcinowicz L, Skarbaliene A, editors. *Professional identity of nursing students in Lithuania and Poland*. Society Integration Education Proceedings of the International Scientific Conference; 2018.
23. Mei XX, Wang HY, Wu XN, Wu JY, Lu YZ, Ye ZJ. *Self-efficacy and professional identity among freshmen nursing students: a latent profile and moderated mediation analysis*. Front. Psychol. 2022; 13: 779986.
24. Haghighat S, Borhani F, Ranjbar H. *Is there a relationship between moral competencies and the formation of professional identity among nursing students*. BMC nursing. 2020; 19: 1-7.
25. Kamali F, Yousefy A, Yamani N. *Explaining professionalism in moral reasoning: a qualitative study*. Advances in medical education and practice. 2019: 447-56.
26. Zeynali S, Mozafari M, Khorshidi A. *Review and compare the moral reasoning ability of nursing students and nurses in government hospitals affiliated with the Ilam University of Medical Sciences*. Technology and Research Information System 2021; 4 (2). [Persian]

Kohlberg's Moral Reasoning Levels in Nursing Students and Its Relationship with Professional Identity

Sepahi M (MSC)¹, Vagharseyyedin SA (PhD)², Ahmadi Chenari H (PhD)³, Sabeghi H*(PhD)^{4*}

¹MSC of Nursing, Razi Hospital, Birjand University of Medical Sciences, Birjand, Iran

²PhD of Nursing, School of Nursing and Midwifery, Birjand University of Medical Sciences, Birjand, Iran

³PhD of Nursing, Ferdows Faculty of Medical Sciences, Birjand University of Medical Sciences, Birjand, Iran

⁴PhD of Medical education, School of Nursing and Midwifery, Birjand University of Medical Sciences, Birjand, Iran

Received: 22 Oct 2024

Revised: 19 Nov 2024

Accepted: 01 Dec 2024

Abstract

Introduction: In the nursing profession, a suitable level of moral reasoning increases the quality of care for patients and boosts job satisfaction among nurses. Professional identity increases self-confidence, the feeling of belonging to the profession, and establishing interpersonal communication in people. This study was conducted to determine the relationship between Kohlberg's level of ethical reasoning and the professional identity of nursing students.

Method: In this correlation study, 231 undergraduate nursing students of nursing faculties affiliated with Birjand University of Medical Sciences were selected by stratified random sampling based on ratio. Data were collected using a Demographic profile form, Hao et al.'s professional identity questionnaire, and Kohlberg's moral reasoning. Data were analyzed using statistical tests of Pearson correlation, regression, independent t-test, and one-way analysis of variance at a significance level of 0.05.

Result: The average score of moral reasoning and professional identity in nursing students was 47.04 ± 5.21 and 61.98 ± 11.16 , respectively. The results showed a positive and significant relationship between moral reasoning and professional identity in nursing students ($r = 0.55$, $P < 0.001$).

Conclusion: Based on the results, moral reasoning has a positive and significant relationship with professional identity in nursing students. Therefore, teaching ethical concepts to nursing students, enhances their ethical reasoning. As a result, their professional identity can be improved.

Keywords: Ethical analysis, Professional identity formation, Nursing students

This paper should be cited as:

Sepahi M, Vagharseyyedin SA, Ahmadi Chenari H, Sabeghi H. ***Kohlberg's Moral Reasoning Levels in Nursing Students and Its Relationship with Professional Identity***. J Med Edu Dev 2024; 19(3): 873 - 883.

* Corresponding Author: Tel: +989153034292, Email: hakimeh.sabeghi@gmail.com